NOVISSIMA TVBA.

Libellus,
in ſex Dialogos apprimè
CHRISTIANOS,
digeſtus.

Surgite mortui, & venite ad judicium.

LONDINI,
Excudebat *Felix Kyngſton.* 1632.

INT

VII

CLA

Suav

V

GVL

Armi

M

HOC

IN

OI

INTEGERRIMO VIRO, FAMILIÆ CLARITATE, FAMÆ Suavitate, Voti Sanctitate, Vitæ Sinceritate, verè conspicuo;

GULIELMO VAVASOR Armigero, Mecænati Sacrarum Literarum amplissimo;

MVSOPHILVS, HOC OPVSCVLVM IN PERPETVAM OBSERVANTIÆ suæ Memoriam, humillimè sacravit.

M

M

rec

tro
ho
pri

mo

ing
ne
ren

Colloquium
Mortis, Carnis & Animæ.

Coll. I.

Mors.

APerite oſtium.

Caro. Quis tam audaci & imperioſo more pulſat?

Mors. Qui non recedet, donec intravit.

Caro. Per rimulam portæ introſpiciam, an noſtro dignus ſis hoſpitio; ſin minùs, diù pulſes priùſquam intres.

Mors. Age! quid ſentis? num me recipies?

Caro. O monſtrum horrendum, ingens, cui lumen ademptum? nequaquam ingredieris; abi in rem malam: Si ad *mortem* uſque

pulsares, minimè intrases.

Mors. Ingrediar certè.

Caro. Vel invitâ herâ meâ?

Mors. Vel invitâ herâ, delicatulâ ancillâ, totâ familiâ.

Caro. Quò nostras lares repetis? Quisnam te invitavit? In hac domicula nostra comptiores habemus comites, lautiores famulos, lætiores socios, splendidiores hospites. Aulicus certè es, tam fricatâ fronte te geris.

Mors. Aula æquè ac caula partem in me vendicant, & ego in eis.

Caro. Dic amabò, quinam es?

Mors. Et soror, & frater tuus.

Caro. Apage! Hermaphroditus es.

Mors. Vtriusque reverà sexus capax sum.

Caro. Capacem te nimis vereor. Me tamen mea fallit opinio, si maris aut feminæ designes speciem; dicerem te veriùs Spectrum.

Mors. Spectrum verè, Speculum tamen conditionis tuæ.

Caro. Quinam parentes erant tui?

Mors.

Mors. Ipsi, qui tui.

Caro. Parenti sanè oculos istæ manus diutiùs eruissent; si prolem tibi similem unquam protulissent.

Mors. Protulerunt tamen; mors enim a morsu; malum à mali gustu.

Caro. Vnde igitur provenisti?

Mors. Ab eo peccato, quod tu peperisti.

Caro. Tunc cognati sumus.

Mors. Vnius gentis, generis, germinis.

Caro. Parva tamen vel morum vel membrorum similitudo.

Mors. Verè fateor; aptiore tamen membrorum dispositione, æquiore elementorum commixtione, pulchriore corporis proportione, aut strenuiore illius compositione, nec tu, nec quicunque vivit, mihi superstiti præcellere poterint.

Caro. Vnde hoc colligam?

Mors. Quia Natura ipsa me elegerit in Anatomem: Nosti autem omnes medicinalem artem profitentes, eum in Anatomem semper elegisse, qui præstantissi-

mo erat corpore.

Caro. Hoc de iis veriſſimum eſt, qui cenſendi ſunt laqueo. Tune inter eos numereris? Quo crimine detentus, detectus imò, pœnas luis?

Mors. Lepida es Ancilla, venuſta facie & faceta; tuæ tamen & ſocius & procus ero.

Caro. Ha, ha. Tale ſocietatis jugum nunquam inire cupio, quæ me mihi exoſam reddet; Talemque aſcendere thalamum horreo, qui mihi Spectrum in Sponſum offeret. Spreto potiùs conjugali thoro, accepto virginali voto (acquieſcens adagio) *Simias*, libentiſſimè, *ducam in inferno.*

Mors. Amplectar interim.

Caro. Tolle manum, vel ad Manes te mittam.

Mors. Parce Soror; intacta te tangam & tollam. Erras ſi volites, non me evades; Ne moreris, dicente *Morte*, morieris. Immota maneo, dum tu premeris; illæſa reſurgo, dum tu perimeris. Quæ te perdit, non moribus, non Sapientiæ, non ætati denique parcit. Fortaſsè dices, & verum dicis,

cis, Nihil terribilius *morte*, nihil crudelius. Nimirum, quæ ad aspiciendos homines cæca, ad audiendas preces surda, ad omnes mortales, citra ullius exceptionem, perimendos, immisericors & atrox: neque bonorum, neque malorum habens rationem aliquam.

Caro. O me miseram! num delicatula ista membra suavissimis floribus demulcta, optimis odoribus perfusa, à re tam tetra & deformi, arida & exucca, horrida & exhausta sunt amplectenda?

Mors. Ne dedigneris; Heröinas æquè tibi pulchras propter corporum venustates, æquè claras propter honorum dignitates, ęquè charas propter morum suavitates, inter hos nudos nervos, rigidos amplexus sæpissimè tenui.

Caro. Sequere eas, modò me mittes. Num isti enim digiti chordis & fidibus dediti, cæruleis venis distincti, gelidos lacertos tuos tangent? Num isti capilli floribus ornati, vittis purpureis nitidè vincti, optimis odoribus uncti,

uncti, radiis æstivi solis comparandi, sub aquilinis tuis unguibus decident? Num ista procera tempora, primis primi veris flosculis amicta, sub rigida tua manu defluent? Num ista nivea brachia, amatoriis amplexibus parata, intra glaciales ulnas tuas deficient? Num isti agiles docilesque pedes, choreis ac saltandi artibus assueti, in foveam tenebris cæcam descendent? denique, num istud elegantulum corpus, tanta admiratione spectatum, tanta dilectione complexum, in vili urna, exili testa computrescet?

Mors. Parce linguæ; ista me parùm movent. Non leniores digiti, gemmatis licet annulis decorati, nitescant; Non tenuiores capilli, lanæ licet instar caprinæ, candescant; Non tempora, primis licet floribus, pretiosis odoribus tincta, liquescant; Non brachia tua, candidiora licet hederâ albâ, splendescant; Non pedes, petulanti licet more, publicis choreis assuescant; Deniq;, nec corpus, nec ulla pars externæ illius corticis me allicere poterint. Istæ

ele-

elegantiæ nihil me movent. Pro ea enim me cadaver hominis solis ossibus constans, nervisque duntaxat compactum delineant, auribus, oculis, & naribus carens; nudum & aspectu deforme; nullius sexus, falcem acutissimam manu vibrans. O artificium insigne pictorum, deforme quidem, sed mysteriis gravidum! Visne autem ista habere enucleata? Istud gratia tua accuratissimè faciam, parùm licet spectem exteriorem tuam gratiam. En hæc sunt mysteria! Pingor sine oculis, ut significetur me nullius omninò personæ, cujuscunque illa potentiæ aut opulentiæ sit, respectum habere. Pingor sine auribus; quia ad furoris mei mitigationem nullas soleo preces ac supplicationes admittere. Pingor sine naribus; quia meum non est, O vana mulier, O lascive juvenis, suavia tua odoramenta curare. Pingor nuda; ut demonstretur me non terrenam substantiam, non divitias, non munera multum spectare. Pingor sine pelle, sine carne, sine sanguine; quia, ô pulchræ & speciosæ

ciosæ fœminæ, nec vestræ venustatis decor, vestræ nec vanitatis & ostentationis fulgor, me poterint allicere. Pingor sine sexu: Quia statutum est mihi, nullum, sive masculini sive fœminini sexus fuerit, respicere. Pingor denique, cum falce acutissima: ut declaretur, me homines ex hac terra, sicut messor frumentum in agris, & gramina in hortis, demetere; unde vates eleganter cecinit:

Sicut ante falcem seges,
Ante mortem summi reges.

Caro. Itane inexorabilis es, ut nemini parces?

Mors. Nemini prorsus.

Caro. Hoc valdè iniquum mihi videtur. An juvenem primas adolescentiæ metas ingredientem, æque ut senem moribus protervum, morbis confectum, viribus exhaustum abripies?

Mors. Iuvenem æquè ut senem.

Caro. Quid hinc prodest juvenilis ætas, quando ista & senectus curva unum repetunt fatum?

Mors. Si conditionem spectes, ambo

ambo mortales: Sin probabilitas egressus, sicut juvenes citò possent mori, ita senes diu nequeunt vitâ frui. Vbique senibus est in januis, invenibus insidiis. Senibus aute oculos versatur, juvenibus verò post tergum insidiatur. Mors infantiæ est pueritia, mors pueritiæ est adolescentia, mors adolescentiæ est juventus, mors juventutis est virilitas, mors virilitatis est senectus, mors senectutis est decrepitas, mors decrepitatis est ipsa mors. Hinc expertum habeas, nullam esse latebram in quam non intret mors. *Socrates.* *Seneca.*

Caro. Eheu! cogitabam sanè, & hinc me delyrasse video, neminem juvenili ardore sudantem, pulchrioribus adolescentiæ floribus pollentem, tam citò emigraturum esse, sin potius cum morte indutias petiisse, & vivendi longius & beatius.

Mors. Brevis est fælicitas, quam comitatur fragilitas.

Caro. Brevis licet sit, quis tamen eam non efflagitat?

Mors. Qui fastidiosam vitâ agit.

Caro.

Caro. Et ille mori recusaret, si evitare poterit.

Mors. Nonne legisti, quod, [a] *optimum est aut non nasci, aut quam citò mori?* Quod, [b] *mortuus felicior est quam vivus?* Quod, [c] *morti nihil est tam simile quam somnus?* Quod, [d] *Mors est portus malorum, perfugium ærumnosæ vitæ, effugium miseriarum?* Quod, [e] *moriendum est omnibus, estque finis miseriæ in mortè?* Quod, [f] *Mors felicior & gloriosior est quàm vita?*

a *Menander.*
b *Ibid.*
c *Cato Major.*
d *Ciceron. in Tusc.*
e *Ibid.*
f *Æschilus.*

Caro. Ista me sæpius audisse fateor, sed tam longè fui a credendo, ut ne memini quidem.

Mors. Elapsa sunt forsitan e memoria tua.

Caro. E memoria facilè dimittimus, quæ vix credimus.

Mors. Dic reverà, nonne credis te semel morituram?

Caro. Credo; sed extremum eum diem mihi longiùs abesse spero.

Mors. Speramus quæ bona sunt, quæ mala exhorrescimus. Quid autem pejus quam perennem subire militiam? Semper

viaticam

viaticam sustinere vitam?

Caro. Levis est via, quæ viatori grata.

Mors. Gratumne tibi cogitas, fami, & siti, & labore, quæ omnia vincula corruptionis sunt, perpetuò premi?

Caro. Assuetis nulla fit passio; indies istis assuescimus, assueti vix sentimus.

Mors. Nonne maximum tibi beneficium conferret, qui te hisce vinculis expediret?

Caro. Quam maximum, si crederem me esse vinctum.

Mors. Tace, obsecro, nonne ista incommoda sunt vincula?

Caro. Parce, obsecro, donec credam esse vincula. Non exeam, quæso, donec credam.

Mors. Artem suboles vulpinam; Hoc non faciam, ne mecum agas, quemadmodum ille se gessit, qui me ei appropinquantem, & læthale hoc telum quod in manu semper gero, vibrantem inspiciens, hoc a me unicum optabat, priusquam ei mortiferum vulnus infligerem; nimirum, ut orationes plenè & integrè persolvat,

ſolvat, queîs finitis, non ſolum mihi maximas gratias referret, ſed placidè fato ſuccumberet. Cui facilè ut aſſenſiſſem, & ſacro obſtrinxiſſem voto, menullatenus ei manum meam illaturam eſſe, donec preces ſolennes integrè peregiſſet; eluſum me reliquit, & ab eo tempore votum fecit, ſe nunquam ad mortem, ne ſubiret mortem, oraturum eſſe. Facillimum eſt non credere, quæ nolumus. Alio autem modo tecum agam, quò ab hac peſſima, perniciosiſſima imò opinione citius amovearis. Arrige aurem, mitte carnis mollitiem, ſalutaria ſunt quæ proferam; docilis eſt, qui attentè vult audire; ne indocilem igitur te præbeas, attentiorem te geres, & me perhumaniter tecum egiſſe audies.

Caro. Libentiſſimè audiam, modò te non videam.

Mors. Claude tunc oculos, modò aures aperias. Primum nunc a te quæram, quod penſum tibi imponis, quem laborem ſuſcipis, aut cui voluptati de die in diem maximè incumbis, ut ſuavi-

tate

tate fallacis & fugacis hujus vitæ tantoperè capereris.

Caro. Pensa mea sunt suavia,& naturæ meæ consentanea. Nec æstus diei,nec frigora noctis perfero. Colo manum, Studio mentem nunquam applicui. Aliis voluptatibus meipsam servavi: Delitiis nimirum affluere, crapulæ indulgere; Publicis festis interesse; nectareis poculis immergi; pretiosis vestibus indui; ad solennes epulas & nuptias invitari; Theatra & alia spectacula visitare; circa lascivas choreas versari; per totam noctem juvenilibus consortiis frui; in floridis lectulis discumbere; in æstivis balneis vaporari; lautè epulari,lætè dormire; & in omnibus, quæ ad indulgentiam carnis spectant, cupiditatem explere.

Mors. Vt originem verò repetas,& a manè ad vesperam diei rationem reddas, cui negotio curam præcipuè impendis?

Caro. Negotium nunquam habui, nec habere opto; mea negotia sunt mundana solatia.

Mors. Quænam ista sunt,refer;

fer; necesse est quod mira sint, quæ te tam mirificè afficiunt.

Caro. Maxima mihi incumbit cura circa *victum* & *vestitum*; jentaculum in lecto mihi opiparè paratur; nec aliquid ei deest quod palato meo magis arrideat. Peracto hoc proœmio, quò in re nulla desideriis meis deessem, sicut ostium super cardinem, in cubili me leniùs verto, suaviorem somnum ineo; nihil magis expetens, quam forenses lites, domesticas simultates, publicos tumultus effugere, curas curiæ evitare, in silentio vitam transire, otio vacare, me mihi pinguiorem, convivis blandiorem reddere.

Mors. Surrectura tandem es.

Caro. Maximè; nec cubile mundum, nec cubiculum facio Theatrum. Præfulgente nunc sole (diffusis prius radiis per omnes lares & latebras) pretiosam aliquam vestem assumo variis intextam coloribus, pulcherrimis conspersam floribus. Quæ, priusquam induatur, varias plerunque in sententias distrahor; Nunc enim ex animo est talem stolam

gerere,

gerere, nam oculos ſpectantium magis attrahet; ſed ſtatim diſplicet, & aliam requiro; ea verò aut gravis eſt nimis, aut mori temporis inconcinna; confeſtim igitur rejicio, & aliam eligo. Sic totum manè in veſtibus eligendis contero.

Mors. Interim, veſtes magis conteris eligendo, quàm gerendo.

Caro. Selectâ tandem veſte, exeo; nec intra proprias lares diù me contineo. Quò maxima frequentia hominum confluit ſtatim propero. Nec novæ alicujus rei valde ſollicita ſum, illud *heræ* relinquo.

Mors. Verum dicis; illa *mentem*, tu *menſam* ſpectas: Et mens humana novitatis avida.

Caro. Non eò inquam, publicos conventus repeto. Allicientes quaſdam blanditias in me invenio, quas comprimere nequeo aut nolo. Et iſtæ in me ardentiùs ſcintillare ſolent, iiſque fomitem præbeo. Si florentem enim juvenem in confertiſſimo co cætu reperiam, non citius aſpexi quam illexi.

illexi. Relicto Tutore, me ſequitur, quocunque cupiditas mea eum trahit. Si contracto me vultu videat, gemit; ſi læto, gaudet. Blandienti ſibi arridet, cum illuſore ludit; neſcit interim quia *Iſmael*, eſt, qui ſecum ludit.

Mors. Dum ludis igitur, illudis, imò lædis.

Caro. Reverà, quemcunque video, modò mihi pareat, vulnero; nec illæſa tamen redeo; tam facilis enim ſum naturæ, ut ab eo quem capio, capta recedo.

Mors. Ita plerumque evenit; qui vult eſſe prædo, fit præda. Narra verò, quò juvenilem hunc mæchum trahis.

Caro. Lepidè fatebor & liberè, mæchum ſemper mecum habeo. Si talem autem invenero, qui amplexibus meis verè dignus habeatur, ad cubiculum duco, tapetibus nitidè inſtructum, amatoriis delitiis plenum; aut ſi aliò *Cupido* trahat, indulgemus epulis, narramus amatorum fabulas, publica ſpectacula inviſimus; aut ſi in apricis campis, elegantiis *Floræ* ornatis, perambulare juvet,

ibi

ibi manu in manum, brachio in brachium innexis, lasciva lascivis mutuò retorquemus, aut in corticibus arborum nomina inscribimus; Hisce defatigati, sub opaciore arbore, lætiore umbrâ ac redolentiore fronde gratissimâ discumbimus; vel in Baias ex proposito paratas intramus, ubi leniora nostra reficiuntur membra: — & sic demulceo vitam.

Mors. Pulcherrima vitæ tuæ datur ratio. Sed narra, obsecro, an ista omnia quæ retulisti, aut meliorem aut sapientiorem te effecerint.

Caro. Minima mea est cura, probitatis aut sapientiæ quæstus: Id populus curet scilicet, *carnem* parùm tetigit. Mollities est, quam quæro; in mundo requietorium habeo, — & omnis in hoc sum.

Mors. Eam tamen vitam optimam sapientes omnes semper tenebant, in qua omni die se meliores esse sentiebant.

Caro. Et nonne perierunt isti cum sapientia sua?

Mors. Emortui sunt mundo, sed vivunt in cælo.

Caro.

Cara. Esto ! vivant isti in cælis, modò ego delitiis fruar in terris.

Mors. Sed refer amodò; dum tu tam lepidè vivis, quid agit *hera* tua, *anima*, inquam, nonne acerbius te objurgat ?

Cara. Subirascitur sanè, sed blandiore vultu facillimè eam placare potero. Plerumque autem soleo in oratorio eam relinquere ; ubi si diutius maneat, illecebrosa mea illius menti suggerere non desino ; quo minus voluptatis in ea exercitatione suscipiat, quæ mihi semper tam fastidiosa fuit. Interim, enthea ista Heroina mea, sacro veluti furore rapta, acerbiùs me increpat, hisce verbis utens : " O quàm protervè te geris? quàm molesta mihi " es ? Quò ista mihi suggeris sacra meditanti? Tuum est in omnibus mihi prębere obsequium, " non hisce pessimis nugis fatigare mentem. Non legisti, quod " superliminare cubiculi mei inscriptum feci ? Lege, & collige " quid volo, quid cupio; DEVS " MEVS & OMNIA. Hæc enim

"enim fuit illius inscriptio. Noli "igitur me a proposito retrahe- "re. Novi cui servivi; imò, cui "meipsam in sponsam semper "servavi. Nihil tam fastidiosum "erit quam peccatum, nihil tam "delitiosum quàm oratorium. "Obstruantur igitur portæ, ut "luceat domus; claudantur ocu- "li, ne intret cupiditas. Hoc modo sæpissimè me tractaret, sed a cæpto nequaquam destiti. Semper alicujus novę & inauditæ illecebræ fomitem callidè suppeditarem? quæ mentem à sacris non solùm abduceret, sed amorem ejus ex integro mihi conciliaret. Et hoc tandem modo eam sæpius compellarem.

"Rigidè nimis & asperè tecum "agis, serenissima Hera mea; "An pulchritudinem tuam nun- "quam respicies? Tene tibi sem- "per inimicissimam geres? Parce "tandem oculis tuis; tardius la- "chrymis effluant. Parce geni- "bus tuis; ne genua in cornua re- "deant. Nimis diu claustralem "egisti vitam. Lætiores tibi eli- "gam socios, modò cubiculum

" deseras & mundum intres. Tunc illa; " O quam lætè transeunt " horæ in altis, quam lentè in " aris? Quam tacitè in Mundi " areis, quam tardè in Dei atriis? " Acquievit tamen, & illecebris " meis aurem placidè applicuit.

Mors. Tunc Ancilla Dominæ dominatur suæ.

Caro. Rectissimè; in re nulla mihi adversatur. Semper in Socium & consortem lepidissimum me tenet; intimè amplectitur; blandè deosculatur. Vnà currimus; unum curamus; ut cupiditates nempe nostras non extinguamus, sed expleamus; non coerceamus, sed distendamus.

Mors. Sic tu, O *Caro*, quæ data es eæ in adjutorium, fies eæ in ruinam & scandalum.

Caro. Magnoperè erras; in refrigerium potiùs & solatium.

Mors. Vris potius quam refrigeras.

Caro. Vale feliciter, si ita cogites.

Mors. Nullatenus evades; Paucis te volo. Ne vocifereris; aërem verberas, si reluсteris.

Caro.

Caro. Clamabo verò, si vim mihi inferas.

Mors. Num criminaberis me stupri?

Caro. Rapinæ imò: accusatricem invenies.

Mors. Si accusasse sufficiat, quis innocens esse poterit? Num rapina est vendicare meum?

Caro. Si duo ista Pronomina, MEVM & TVVM cessarent, non essent tot discordiæ in mundo.

Mors. Quam sobriè prædicas! Imò, quam diu tu vivis, O delicatula *Caro*, indies coorturæ sunt simultates: Pellicula enim tua plures suscitat lites in Repub. quam Heröina tua aut acie ingenii, aut virtute consilii sui unquam restinguere poterit. Sed nunc mei es, dehinc igitur curabo ut neminem allicias.

Caro. Prostibulo potiùs me tradam quam tali hospitio.

Mors. Facilè credo; sed Summæniana ista loca à te penitùs sunt relinquenda. MORS intravit in Suburbia; illic tibi longius non est immorandum.

Caro. Quid mecum facies?

Mors. Amplectar.

Caro. Illepidi erunt isti amplexus, qui à Proco tam deformi offeruntur: An *Carnem* amas?

Mors. Perditè.

Caro. Necesse est quod ames, nam parum habes.

Mors. Habere igitur cupio, cum tantoperè careo.

Caro. Nonne pars mei tibi sufficiet?

Mors. Nullimodò; fauces nostræ partibus non sunt obstruendæ: aut totum aut nihil habitura sum.

Caro. Multi tamen, qui ardore juventutis, & vigore claruerunt corporis, se satis acquisivisse putârunt, si unum unicè basiolum roridis ac roseis hisce labiis imprimere poterint; Nil ulterius petierunt; Et tunc confectæ ætatis, exhausti corporis, & ut mihi videris, penitùs exanguis, totum meum vendicas?

Mors. Nil tibi remittam; totum abripiam.

Caro. Quò me pertrahes?

Mors. Ad sepulchrum.

Caro. O piaculum ! " Corpus " an pulchrum repetet Sepul- " chrum ?

Mors. Repetet sanè.

Caro. Et quinam mei erunt Comites ?

Mors. Vermes.

Caro. Non unius saltem anni mihi spatium dabis ?

Mors. Ne horulæ, impositum mihi est pensum quod illicò præstitura sum.

Caro. O me miserum ! *illicò ?* Desiste saltem, donec Heram meam evocavero ; Parùm enim de adventu tuo hucusque audivit.

Mors. Credo certè ; gratius enim mihi hospitium præberetis, si familiariùs cognosceretis. Idcirco vobis sum ingrata, quia ignota, imò ne cogitata. Evoca tamen ; fidem tibi dabo, mecum non ibis priusquam exeat.

Caro. Eheu, Hera mea ! Num arctiori quam solito somno complexa es ?

Animo. Erras, si ita sentias ; non memini me unquam dormivisse. Sed quid novi profers ? Vnde est quod tam lachry-

moſo vultu, tam flebili aſpectu nos interpellas?

Caro. O quam maxima nobis indita eſt neceſſitas! Hoſpes eſt importunè pulſans, horridę proportionis, prodigioſi aſpectus, Creaturæ, Si ita dicere liceat, undique deformis. Foris præſtolatur, & ſe ingreſſurum eſſe, me etiam & Heroina mea invitis, apertè comminatur.

Anima. Quinam eſt, qui tam procaciter ſe gerit? Nonne noſtrum eſt propriæ dominari familiæ? Quo jure ſe intraturum eſſe aſſerit? Sciſſitare & redi.

Caro. Indulge *carni*, obſecro, nec ſciſſitari audeo, nec ſpectare. Mille mundi me ad præſentiam ejus tam horribilem, trucem & exitialem, me nunquam pertrahent.

Anima. Quo nomine res iſta tam formidoloſa appellatur?

Caro. Monſtrum tuipſa interroga; alloqui enim horreo? Tanta autem libertate dicendi uſa eſt, ut non erubeſceret me amaſiam ſuam vocare, & lethales manus mihi inferre. Promiſit tamen,

men, & in hoc unicè humaniter ſe geſſit, quod me nequaquam abriperet, donec egredereris.

Anima. Quid interim tu es, ſi ego egrediar? Cadaver vermium Satur. Sed obviam ibo, & ſi fieri poteſt, petulantiam ejus tempeſtivè comprimam. Quinam tu?

Mors. *Meta omnium rerum ſuprema.*

Caro. Ne appropinques, mi Hera; dimitte eam, ſi me ames; prece, pretio aut ferro ſuperanda eſt; illicò dimitte, ni totam familiam noſtram infeſtet.

Anima. Tene linguam; aggrediar & alloquar. Quicunque es, qui ſub hac larvali ſpecie lares noſtras obſides, & intempeſtivè nimis quietem noſtram perturbas, hoc ſcito, te nullum animæ meæ horrorem poſſe incutere. Si mille mortes arctiori obſidione hoc Palatium præcincturę eſſent, ne meticulum mihi ferrent. Contremeſcat licèt *caro*, delicatula enim ancilla eſt, & horridis hiſce ſpectaculis inſueta, anima mea tales excutiet timores; hoſce me-

tus uti muſcas parvi faciet. Noli igitur moram agere, ſed expeditius narra, quinam es?

Mors. Non in titulis ſtupeo; non in multis nec magnis nominibus gaudeo; Breve eſt nomen, ſed grave omen: MORS appellor.

Anima. Benè vales.

Caro. Vtinam valediceret; Pręſentia ejus mihi parùm arridet.

Mors. Sin verò apertiùs me explicari velles, *Caduceator ſum*

Secundus Philoſ.

Superum, diſſolutio corporum, inevitabilis eventus, latro hominis & reſolutio omnium. Huc miſſa ſum, ut *tibi* libertatem, *carni*, ancillæ illæ molliſſimæ tuæ, ſepulturam adferam.

Caro. Quam ſepulturam?

Mors. Lectulum terrenum; Pulvillum pulverulentum.

Caro. Non opus eſt mihi lectiſternio tuo. Et molliorem & meliorem Torum habeo, quam tu mihi præpares.

Mors. Aſperitatem tamen Tori mei nunquam ſenties.

Anima. Torum tuum tumulum

lum esse cogito.

Mors. Rem tetigisti, & paravi; sine me ancillam tibi eripere; eò enim veni, eò mandatum accepi.

Anima. Nec tali renitendum est mandato.

Caro. Dimitte eam citiùs; num me deseres, mi Domina? In qua re offendi, ut me relinqueres? in omni negotio tibi morigera fui; & hanc compensationem accepero?

Anima. Inevitabili fato acquiescendum est. Non eò MORS mittitur ut dimittatur. Si ista rectè perpenderes, lucrum magis quàm incommodum tibi adferri diceres.

Caro. Quando hoc credam?

Anima. Quando rationi cedes.

Caro. Num rationi sensus subjicitur?

Anima. Æquissimè.

Caro. Quid igitur tu fecisti, cum persuasionibus meis tam diù aurem applicuisti tuam? Tota versata fui in sensibilibus; & me ancillam tuam placidè auscultasti. Hamum semper pendentem habui,

bui, & eum avidè cepisti. Cum minima illecebra te ab Oratorio ad Theatrum, à fano ad prophanum traxi. Et eò non *Ratio*, sed *Sensus*, te persuasum habuit. Quid igitur *rationem* mihi tantoperè objicis, à quâ tuipsa diutius aversaris?

Anima. Hinc est, quod te deseram, ni me destruam. Ingenuè à me fatendum est, *Nimis incola fuit anima mea.* Nec te doleat me emigrasse; Eò te terræ, matri tuę, à qua primò venisti, commendo, ut pulchriorem multò ac splendidiorem te denuò recipiam.

Caro. An pulchritudinem majorem acceptura sum, in terras descendendo? Quis hoc credet, si mentis compos sit? Nonne vermes socii, Terra torum, Sepulchrum domicilium? Num ista me pulchriorem reddent?

Anima. Reddent verè. Nonne Somnus alacriorem ac vegetiorem te restituet?

Caro. Quid si?

Anima. Et mors Somnus est.

Caro. Sed longus nimis est.

Anima. Nequaquam. Quis indignè

dignè feret intra ulnas matris suę paulisper obdormire?

Caro. Intra ulnas novercæ quis non indignè feret?

Anima. Terra verò natalis est mater tua; eò redis, quò venisti; eò tendis, quò processisti. Adhuc valdè fuisti indigna hospitio meo; in te commorabar-uti in diversorio, ubi forsitan pernoctare libet, permanere non licet. Mori igitur ne timeas, cum transitus tibi erit ad vitam multò ditiorem, multò feliciorem.

Mors. Istæ *morti* non afferendę sunt moræ. Hisce prolixioribus querelis finem imponite; Quamplurima mihi incumbunt negotia. Imposita mihi sunt mandata, quæ omni obsequio præstanda sunt.

Anima. Et sacris obsequemur jussis libentissimè. Desiste saltem, obsecro, donec hanc Ancillam meam imperio tuo paratiorem feci. Mollis admodum est & tenera, rigidumque aspectum tuum magnoperè horret: Secede igitur paululùm, quoad salubrioribus præceptis ac monitis meis eam nuncio tristiori tuo obsequen-

quentiorem reddam, quo peracto, Sapientis illius *Gorgiæ*, in desiderio exitus mei, vestigia paratissimè sequar. Qui, quando interrogatus an libens moreretur, respondit, *Maximè, nam tanquam ex putri & defluenti domuncula, non invitus discedo.*

Mors. Perge, & perfice.

Anima. Appropinqua, mi *Caro*, & extremis hisce monitis Heræ tuæ docilem aurem præbe.

Caro. Audiam, assentiam, & recondam.

Anima. Vltima amicorum verba maximè penetrant; & suspiria eorum intentiorem figuram relinquunt. Nunc longum vale mutuò accepturæ sumus; Tu à me, ego à te latiori spatio sumus separandæ; Adi igitur & audi; Præpara te *morti*, priusquam *Mors* ingruat. Eas voluptates, quibus te adhuc dedisti, demersisti imò, relinque, rejictas sperne. Residuum temporis quod tibi datur, Deo offeratur. Brevis est pugna, magna victoria. Et quantò gravius erat periculum in prælio, tantò majus erit gaudium in præmio.

præmio. Hoc enim ante omnia tibi animadvertendum est: "Si "amore mundi & carnis voluptate Dei amorem relinqueris, "derelinqueris à Deo, misera, in "horâ tantæ necessitatis, atque "dæmonibus traderis in inferno crucianda. Nunc portum appulisti; ubi colligenda sunt vasa. Diem mortis, quem tanquam extremum formidas, æterni natalis est. Depone igitur onus. Siquid perditè in hoc mundo dilexisti, ut plurima illicitè nimis amasti, desere, despice; Optatior via, opulentior vita à te petenda est. Cuncta fragilia, vilia. Nunc communem conditionis humanæ sortem susceptura es. Ne mireris, omnes qui te præcesserunt, eandem viam calcârunt.

Sen.

Iter agis, exiturus venisti, non mansurus. Aug.

Quàm commodè respondent? Sive vigilantes, sive dormientes, sive tacentes, sive ambulantes, sive volentes, sive nolentes, per momenta temporum quotidiè ad finem ducimur. Ne resolvaris in lachrymas quod me deserüeris; ex integro, mutuo fruemur consortio.

Lact. lib. 6. divin. instit.

Caro.

Caro. Quamplurimi mecum valent ista monita tua: Sed dissolvi horreo.

Anima. Quod ego maximè cupio; Noli te tantoperè demulcere. Quid palles, quid contremiscis? Pulchriorem accipies structuram quam adhuc habes. Mænia ista tua sunt diruenda ut restaurentur, in pulverem reducenda ut renoventur. Ejus est mortem timere, qui ad Christum nolet ire. Præmittor ad eum videndum; veniet dies, quando associaberis mihi ad eum contemplandum. Interim in pulverem tuam reverteris, è qua multò clarior & splendidior resurges. Ad terram mitteris, ut terrestrem qualitatem amittas. Bono igitur esto animo: Sicut semina terræ mandata, moritura sunt priusquam vivant, peritura priusquam surgant; Sic tu terræ es tradenda, priusquam ad æternitatem coalesces in vita futura.

Caro. Optimè me monuisti & munivisti; Iste *mortis* aspectus mihi minùs fit terribilis;

Jam

Iam satis, ó vita, durasti, desine tandem. *Menand.*

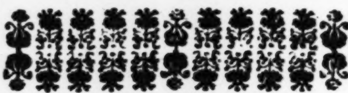
Vale, delectissima *Animula* mea, hac tamen spe fruor, me tandem tibi revivendam esse.

Anima. Hac spe fretâ, moriendo vives, vivendo me frueris.

Mors. Quam ęgrè patiuntur istæ repudium? Non fecistis loquendi finem? Vltimum vale ad invicem accipete; Tempus enim longius protrahere, aut sententiam mortis reticere nequeo.

Anima. O Mors, ne, quæso, patiar repulsam, quó minus ad te veniam! veni, & nuncium comple. Hoc firmiori proposito ritè adhibito, uno contexam omnia. "Non ita vixi in mundo, licet ei nimis attenta fui (quod nunc doleo, & inde deleo) ut me pudeat vivere: nec mori timeo, quia bonum dominum habemus. Sic egredi, est regnum cœlorum ingredi; Sic vitâ fungi, est pace frui; cui meipsam, terræ ancillam, feliciter commendo. *Æschyl.*

Mors. Valete.

COLL. 2.

Colloquium

Mundi, Carnis & Diaboli.

Diab.

Binam consortes, milites, famuli & filii mei? Nullane spes nobis relicta est revocandi *animam* ab hoc pio proposito, quod sibi fecit? Siccine gloria mea deficiet? Maxima semper incessit mihi cupiditas non solùm imperium conservandi, sed augendi etiam. Sed quamdiu dominabitur carni anima, animæ ratio, rationi gratia, defluit potestas mea. Satagite athletæ mei! Num graviore quam solito somno complexi estis? Surgite, somnum discutite, circuite; hæc æstas mea est, quam si vestrâ inertiâ inutiliter transeatis, actum est

eſt de me & imperio meo. O *caro*, delicatula famula mea, & præ cęteris mihi fidelis, ſemper in adjutorio tuo magnoperè confiſus ſum, quoniam magis nocet domeſticus hoſtis! Interim quid agis? Quo tempus conteris? Num me deſeres in extremis?

Caro. Eheu, quid faciam? Emaceravit me Hera mea; & jejunio flagra adjecit. Pellis & oſſa ſum miſera; nec laſciviendi mihi cupiditas eſt ulla. Si perambulare juvet; ſtatim me revocat, & intra proprias lares coërcet. Si epulari libet; aſperrimam diſciplinam mihi imponit. Quicquid mihi moleſtum eſt, pręcipit; Quod magis gratum, prohibet. Tibi placere, & eæ ſervire, nequeo.

Diab. Veriſſimè. Sed unde eſt, quod tantoperè tibi dominaretur? Num omnes impugnandi vires amiſiſti? Novi te valdè facetam & artificio benevolentiæ colligendę deditiſſimam. Vbinam ſpicula ea ignita tua, quibus *animam* vulnerare aſſueviſti? Vbinam, inquam, carnales illę cogitationes mentem importunè pulſantes

tes

tes de cibo & potu, de ſomno, cę-
teriſque ſimilibus ad carnis curam pertinentibus? An ignoras mortem intrare per feneſtras? ubi tunc radiantia ea lumina tua, quæ capere æquè ac capi ſolent? Nullane forma eſt, quæ aſpectu tuo digna habeatur? An eruiſti ocellum concupiſcentiæ tuæ? An virtutis amore, quæ mihi ſemper inviſa fuit, voluptates hujus vitæ ſpreviſti?

Caro. Parcimoniam & aſperitatem vitæ rigidiſſimam mihi injunxit.

Diab. Quid inde?

Caro. Et parca vita occidit vitia, libidinem extinguit, virtutes nutrit, animam roborat, & mentem ad cœleſtia elevat: Vnde fit, quò ego debilior, illa agilior; quò illa fortior, ego infirmior.

Diab. Duram ſervis ſervitutem. Excute jugum, liberâ utendum eſt reprehenſione erga amicam. Si eam tantoperè ſanctam eſſe patiaris, teipſam perimis, & me perdis. Primis igitur reluctandum eſt initiis. ἡδονὴ δέλεαρ τῶν κακῶν; Omnium malorum eſca voluptas.

voluptas. Hanc Heroinæ menti ſuggeres; hac eam allicies: quo peracto, victor evades.

Caro. At hi lacerti jam mortui ſunt! voluptates nec ſpecto, nec ſuggerere valeo. Acies ingenii defecerit; natalis cupiditas exaruerit; Non video, quod illicitè concupiſco. Paſci mallem, quàm cupiditates explere.

Diab. Tunc revertere in pulverem tuam. Obſequio meo penitus indigna es. Siſte tamen; alius a me evocandus eſt, qui majori ſtudio, altiori curâ negotiis incumbet meis. Appropinqua amiciſſime *Munde*, muſcipula mea, à qua incautæ capiuntur animæ, dum ſaluti ſuæ minùs proſpiciunt. *Munde*, inquam, qui periculoſior es blandus quàm moleſtus, & magis cavendus, cum te illicis diligi, quàm cum admones cogiſque contemni. Vnde evenit, qui te amplectuntur ſimiles ſunt illis, qui ſubmerguntur in aquis.

Mundus. Ad ſum, in omnibus obſequii tui ſtudioſiſſimus. Patiens ero laboris; ſitim, frigus, omnia

nia passurus, quò aliquod officium tibi præstem.

Diab. Audisne clientulum hunc meum observantissimum, quâ curâ, quo studio imperii mei fines augere quærit?

Caro. Audio,& irrideo.

Diab. Teterrima pellicula, quid te ad cachinnum movet?

Caro. Summa ejus dementia.

Diab. Te potius stolidissimam *Mundus* censeat, cujus asperitas te exhausit, & voluptatibus mortuam reliquit.

Caro. Quæ potius eos tangit vesania vitiorum, sitire absynthium hujus *Mundi*; sequi naufragium vitæ labentis; pati infortunium, impiæ tyrannidis ferre dominium?

Diab. Quis te talem concionatorem fecit?

Caro. Illa, cui servio, & quæ me regit.

Diab. Miserum est ei servire, ubi asperitas vitæ habetur pro præmio.

Caro. Stultum autem est *Diabolo* servire offenso, qui nullo placatur obsequio.

Diab.

Diab. Procacitatem hanc tuam graviter puniam.

Caro. Parùm me terres; Non æquum est mihi timere *Diabolum*, qui *Dominum* habeo fortiorem. Novi certè nihil tibi dulcius esse, quàm me peccare, peccantem perdere: sed servilibus iis officiis tuis, quibus nimis diu detenta fui, nunc tandem renunciare institui. Tot dæmonia, quot crimina: Ni illa igitur intrent, ista a me opportunè repellenda sunt. Vnam amisisti servulam, & gratias Superis quod amisisti. *Caro* bene obediens, famula est animæ: illa regit, hæc regitur: illa imperat, hæc famulatur.

Mundus. Intoleranda est ista insolentia tua; admodum fastidiosa es auribus meis.

Caro. Quis hoc curat?

Mundus. Ista tibi cura præcipuè incumberet: Cede majori.

Caro. Majorem te certè agnoscam, non meliorem, quamdiu Diabolo præstas obsequium.

Mundus. Quid tu esses sine me?

Caro. Imò, quid tu sine me?

Mundus

Mundus. Semper essem *Mundus*.

Caro. Non; Eremus. Quid esset Mundus sine homine? Quis homo sine *carne?*

Diab. Lepidè argumentaris; *Mundus* verò circuncingit, & obsidet te undique.

Caro. Sin verò Caro non esset, nec me circuncingere nec obsidere poterit.

Diab. Desiste tandem; non ulterius patiar: aut tace, aut acquiesce. Sin mihi semper refrageris, illicò perimam.

Caro. Ne capillum tanges, ni permittat qui fecit. Auditura sum interim, quod consilium daturus es *Mundo*.

Diab. Audias, modò non detegas.

Caro. Detegam certè, ne alii pereant dum minùs audiunt.

Diab. Perge perfida; si tu me deseras, alios habeo, eosque cognatos tuos, ac tibi perquam familiares, qui mihi constantiùs adhæsuri sunt.

Caro. O si sese castigarent, tunc te citiùs relinquerent, & Dominis suis

suis seipsas fideliores præberent?

Diab. Arrige aurem, mi *Munde*, & consilio meo mentem attentiùs incumbe.

Mund. Effare, attentissime audio.

Diab. Munde, Athleta fortissime; qui, an mandatis meis paratior, an artibus tuis peritior, planè nescio. Interea, quid te dicerem, nisi Agonem plenum certaminum? ubi omnes certant, sed perpauci victores redeunt. Circenses habes ludos, eosque artificiosè paratos; in quibus cursores sunt, omnes omnis farraginis homunciones. *Avari*, quibus tam deest quod habent, quam quod non habent; per fas nefasve certant, currunt, sudant, quo divitias colligant; in quibus utendis non minùs inopes sunt, quàm si non possiderent. In hoc enim avidè habentes, & nihil habentes unicè differunt; quod hi *carendo*, illi *non fruendo* conditionem designant. Aut non habita concupiscunt ut habeant, aut acquisita metuunt ne amittant. Turpe lucrum potius quàm damnum eligunt;

eligunt; Lucri bonum odorem esse ex re qualibet sentiunt, omnes complectuntur artes, ex quibus lucrum elicere possent; Cum aliqua species utilitatis objecta est, commoveri solent; Appetunt utilitatem, & ad eam rapiuntur; negligunt salutem, & de hoc socii mei lætantur. Cum Phrenetico rident; & cum stolido ridentes ad cippos currunt. Sibi enim laqueos parant, dum ista petunt. Quis enim nescit, *Achani* cuneum, & *Dagonis* domum iis attulisse excidium? Ista tamen tanta versutia occulere soleo, palliare imò, ut nec speciem indumenti mei, nec periculum salutis suæ possent discernere. Quomodò autem vitent, si minùs videant? Cum molestia parantur, & cum sollicitudine conservantur, & cum invidia augentur, & cum dolore stimulisque conscientiæ finiuntur. Ista tamen colunt, iisque in cordibus fana condunt. Hoc enim ab homine colitur, quod præ cæteris diligitur. Ergo qui aurum supra Deum diligunt, illud deum suum faciunt. Cur-

runt etiam *ambitiosi* in hoc Circo tuo, mi *Munde*; Et hi in aucupio honoris ſemper verſati ſunt; ſomnum oculis, quietem animis nullam admittunt. Superbè aſcendunt, periculosè ſedent, & celeritèr decidunt; in quo elatiore ortu, & graviore caſu me Principem eorum imitari ſolent. Denique, ut paucis multa complectar; Hic currunt in Aria tua omnes *voluptuosi*, qui pro brevi voluptate periclitantur de ſalute. *Irati* omnes, qui ſemper ſæviunt & intumeſcunt; & officia perquam grata mihi præſtant: Si filii enim Dei vocantur qui pacem faciunt, proculdubiò filii mei ſunt qui ipſam confundunt. *Invidi* omnes, qui de alterius bono non minùs dolent, quàm de illius malo gaudent: quorum malitioſa conditio mihi maximè arridet. *Inertes* etiam omnes, qui in ſilentio vitam tranſeunt velut pecora; iſti omnes currunt in Circo tuo, & multum commodi adferunt ærario noſtro. Sicut enim optimum Dei lucrum eſt theſaurus animarum, ita maximum mei emolumen-

tum eſt earum diſpendium. Satage igitur, & penſum præſta? Meum eſt ſuggeſtiones noxias ingerere; tuum eſt urgere. Sin verò imperii mei fines promovere cupias, æquiſſimum tibi erit quod occaſiones boni priùs removeas. Plures, ut ſpero, invenies homines pudore magis quam bonâ voluntate prohibitis abſtinentes; Hunc autem pudorem vellem quod eorum mentibus excutias; ut neque ſenſum nec verecundiam mali retineant. Hoc ſi agas, ut facillimè præſtes, modò a cœptis non deſiſtas, nec a monitis meis declines; ibit iſta ſpecioſa Turba, poſt te cæca, & nuda, & illaqueata; eamque funibus peccatorum trahes poſt te in circuitu de vitio in vitium, & de luto in lutum, & ibit abſque fortitudine ante faciem ſubſequentis. Ego interim, nihil intermittam, quò imperii mei fines latiùs diſtendam. Si te mihi fidelem ſervum præſtes, præmium non perdes. Ego, ut optimè noſti, eandem artem exercitaturus ſum, quam periti venatores deſignare ſolent.

Ad

Ad colorem montis aut nemoris sese induunt, quò prædam quam cupiunt, faciliùs capiant. Eodem more moliendum est mihi: Nunc hîc, nunc illîc, nunc agnum, nunc lupum, nunc tenebras, nunc lucem in me ostendam, & singulis quibuslibet qualitatibus, locis & temporibus secundum varias rerum mutationes, varias exhibiturus sum tentationes. Nam ut tristes decipiam, tristabor & ipse: Vt gaudentes illudam, fingam me & ipse gaudere: Vt spirituales defraudem, in Angelum lucis me transfiguro: Vt fortes comprimam, appareo agnus: Vt mites devorem, appareo Lupus. Imò, apertè sævire soleo cũ Leone, occultè insidiari cum Dracone. Hoc modo, si vinctis viribus vitamur, non dubitandum est, quin felicem exitum assequemur. Nemo est, qui tam callidè se gerit, qui erroribus sese non implicet, modò tuis blanditiis quæ lepidæ sunt; aut insidiis meis quæ variæ sunt, acquiescat Magnum enim discrimen erit adversus meę fraudis astutiam, tam crebros,

imò continuos, ſuſtinere conflictus, quem aſtutum fecit tam natura ſubtilis, quam longa exercitatio malitiæ latentis. Ex quo enim cecidi, non ceſſavi perſequi filios Dei: Et in odium ſuum, perdere hanc creaturam ſuam, quam creavit Omnipotentis manus, ad imaginem ſuam, ut poſſideat gloriam ſuam, quam ipſe perdidi per ſuperbiam meam.

Caro. O quàm nudè teipſum detegis? irritæ autem ſunt inſidiæ tuæ; inanes conatus tui; quamdiu me non habes, quam unicè habere cupis. Cui enim dominentur illecebræ tuæ, ſi conſilio meo innixus, tibi non obtemperet. Mollities mea eſt, quæ voluptuoſo lenocinia, avaro praviora lucra, ſuperbo elatiora vota, invido macreſcentia mala, irato ardentia ilia, crapuloſo laſcivientia edulia, ignavo inertia ſomnia ſuggerere ſolet. Quorſum igitur tantoperè te oſtentas? Sine conſilio, auxilio, judicio meo-arenis ſemina mandas. Qui verè igitur ſapiunt (& in hoc contra me ipſam ingenuè loquar) indulgentiam

tiam mei comprimant, aſperitatem erga me exerceant, quæ mihi maximè moleſta ſunt, amplectantur & diligant; quæ mihi placentia, aſpernentur & rejiciant. Quod ſi præſtent, non ſolum te faciliter vincent, ſed peractâ victoriâ triumphalem coronam accipient.

Diabo. Improba, quò te nobis tam nefariam perduellem monſtras?

Caro. Quia caſtigavit me, qui fecit me; quoties crapulæ, induſſi, tibi ſervivi, ea autem victa, & ſancta abſtinentia amplexa, didici ei parere cui debui, & te deſerere cui prius adhæſi.

Diab. An me quoque deſeres, mi *Munde?*

Mundus. Profectò deſeram; quid enim *Mundus* proficiet, ſi *Caro* deficiat?

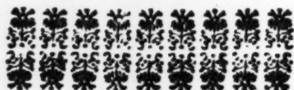
Diab. Vnà conferamus tela, ut ad clientelam noſtram eam cogamus.

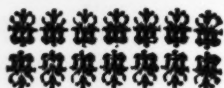
Caro. Cogi qui poteſt, neſcit mori; Moriar, ut te perdam. Valedicam *Mundo.*

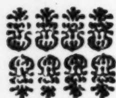
Mund. Si valedicas, langueo;

Ne me deseras, tecum ibo.

Diab. Ambo valete; infernun saltem mihi patet; quò revertar, Interim, qui peccant, nec pec casse dolent, conscientiam infernum invenient; nec mei deerun ministri, qui eos flagellent.

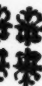

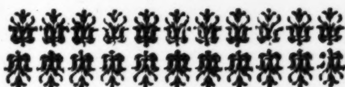
COLL. 3.

m ibo.
te; infernum
uò revertar.
nt, nec pec-
ntiam infer-
mei deerunt
ellent.

LL. 3.

COLL. 3.

Colloquium

Hominis & Conscientiæ.

Homo.

Vid me tantoperè laceras? Num tu quæ habitas in me, testaberis contra me?

Conscientia. Depositum quod servandum accepi, servo vivo, defuncto restituo.

Homo. Quid tu, si pereo?

Consc. Tecum ibo; & unam pœnam patiemur mutuò. Non te deseram, non relinquam. Si bene vivas, gaudeo; sin malè, ingemisco: nec mala mea reticere valeo. Pro te aut contra te testimonium profero. Mille acies me repellere nequeunt. Licet sera, tamē seria & certa, venit vindicta.

Homo. Heu me miserum, quid faciam? quò curram?

Cons. Nullum mihi datur subterfugium. Si in viscera terræ surreperes, tutiorem ibi recessum non invenires. Si velocior esses Euro, non evaderes, — mihi pervius æther. Sequerer, persequerer imò; nec à cursu desisterem, donec evestigiò semitas tuas explorarem. Ne dicas igitur, "Nullus est in rima, nullus "qui me exaudiat. Quis me vi-"det? tenebræ circundant me, & "parietes cooperiunt me, & ne-"mo circunspicit me: quem ve-"reor? delictorum meorum non "memorabitur Altissimus. Fugias licet ab agro ad civitatem, à publico ad domum, à domo in cubiculum, me intùs astantem, testantem imò, reperies. Quam si læsis oculis præsentem videris, certè iis me compellaveris verbis, quibus *Achab* ad *Eliam* usus est; "Num invenisti me inimicum tibi? Et in promptu mihi erit responsio, Inveni: Eo quod venundatus sis, ut faceres malum in conspectu Domini. Ecce egò inducam

ducam super te malum.

Ho. Tunc flagitia nostra nul libi tuta.

Con. Quid si tuta possint esse scelera, si secura esse non possint? Vel, quid prodest nocentibus habuisse latendi facultatem, cum latendi fiduciam non habent?

Ho. Narra, quæso, quomodo in Testem consolabilē te habeam.

Con. Sanctam ac inculpatam ducendo vitam; bonis pollendo moribus; piis relucendo virtutibus; pravis moriendo cupiditatibus; alacriter exercendo opera charitatis; quod tuum est liberè dispensando; quod alterius est nunquam appetendo. Evitando vivit anima, quæ appetendo moritur.

Ho. Dura nimis & aspera sunt ista pensa carni & sanguini

Con. Sed multò asperius erit pati *vermem conscientiæ*; aspectu Dei privari; quod longe superat omnia gehennæ supplicia; ibi, scilicet, distrahi, ibi discerpi, ubi nec qui torquent aliquando fatiquantur, nec qui torquetur aliquando moritur.

Ho. O mors amara, verè misera! quomodo mors ista sit evitanda.

Con. Moriendo mundo, priusquam egredieris de mundo.

Ho. Num ista speciosa fabrica tot affluentiis omnium rerum instructa, tot deliciarum plena, divitiarum alumna, tum parvi fuerit æstimanda?

Con. Reverâ si in hisce læteris, læthali morbo laboras. Quanto magis enim Caro in hoc seculo gaudet & suaviter vivit, tanto magis anima in inferno cruciabitur & ingemiscet; & e contrà, quanto magis Caro premitur, tanto magis anima de spe cœlesti lætatur.

Ho. Præsentibus frui, omnium semper fuit desiderium.

Con. Præsentibus frui, futuris exui, omnium miserrimum. Optimum tibi erit uti mundo, frui Deo. Non positus es in mundo, ut ibi semper viveres. In terra aliena quis cantica sua cantare poterit? In hoc mundo vivere debemus, ut cum corpus cœperit à vermibus devorari in sepulchro, anima

anima lætetur cum Sanctis in cœlo. Illuc Spiritus dirigendus est, quò est iturus: illuc festinare debemus, ubi semper vivamus, & ubi amplius mori non timemus. Aurum desideras sine fine? æternam vitam desidera sine fine. In terra *Havilah*, multum est aurum. Terra est quam geris,& eam demittes; terra est quam teris, & eam amittes, sed terra est quam quæris, quam nunquam relinques. Dispensatores magis Dei, quam divites appellandi. Quicquid accepimus piè dispensetur, sanctè disponatur, liberè erogetur, ut cœlesti merce remuneremur. Parva sunt, & ea nostra non sunt quę exhibemus; magna sunt, & ea Sanctorum sunt quæ accipiemus. Homines cœlestes, sunt angeli terrestres. Nemo Deum possidet in futuro, qui hic non possidetur à Deo. Si princeps hujus mundi in te aliquid habeat, Princeps cœli in corde tuo non habitat. Ejice Spiritum Diaboli, & Spiritum mundi, ut accipias Spiritum Dei. Cogita unde venisti, & erubesce; ubi es, & ingemisce,

misce, quò iturus & contremisce.

Ho. Novi omnes homines ex eadem argilla esse factos, & in eandem materiam, à qua primam originem acceperint, esse redituros.

Conf. Tunc omnis *homo* ab *humo* primò dictus & ductus.

Ho. Nihil verius.

Conf. Et caro spuma fragili vestita decore.

Ho. Maximè.

Con. Cur carnem tuam pretiosis rebus impinguas, & adornas, quam post paucos dies vermes devoraturi sunt in sepulchro? Animam verò tuam non adornas bonis operibus, quæ Deo & Angelis ejus præsentanda est in cœlis. Non nosti pretium animæ tuæ?

Ho. Apprimè.

Con. Vereor certè; Non enim tantoperè eam vilipenderes. O *homo* cognosce, cognosce, inquam, majus esse damnum in amissione unius animæ quàm mille corporum. Corpora si occiderentur, denuò resurgent; anima si periret, nunquam reviviscet.

Erubesce igitur inertiam, imò ineptiam tuam; in præponendo medullæ corticem, nucleo nucem, animæ carnem. *Ingemisce* etiam, dum te in hostili regione versatum esse consideras. Vbi domestici tui Proditores pessimi; ubi Mors in olla, Hostis in ora. Huc & illuc igitur circumspiciendum est, & ad omnem strepitum circumagenda est cervix. *Contremisce* etiam, cum tecum cogitas quò iturus es; in terram tenebrosam & aridam, ardens stagnum, sulphureum lacum, suppliciorum locum, ubi omnis horror habitat, nullus ordo apparet, error & terror ubique implicant.

Ho. Nullusne evadendi est locus?

Con. Nullus; ubi Deus non est per gratiam, adest per vindictam. Si enim non habeas in Patrem indulgentem, habebis certè in Iudicem ulciscentem. Si ultionem divinam evitare quæras, juxta mandata Dei, quæ specula Christianę vitæ sunt, ambulare debes. Summa Christianæ religionis est imitari eum, quem colis. Verus

Christi amator, qui etiam Christi imitator. Verè Christiani titulum promeruit, qui in factis se Christianum ostendit. Non satis est gemmare & germinare, sed in bonis operibus ematurescere & fructificare. Malè vivitur, ubi de Deo non benè creditur, sed vicissim inutiliter creditur, ubi non benè vivitur. Vera fides non est interius. Si vita sit in arbore, proferentur fructus; si vera fides sit in corde, emittentur virtutes. Vnde mors in anima? quia non est fides? Vnde mors in corpore? quia non est anima. Ergo animæ tuæ anima est fides; fidei anima exhibitio operis.

Ho. O quam alienus fui ab harum rerum indagatione?

Con. Interea, quid fuisti? Non *homo* certè, sed *bellua.* Absque notitia enim Dei, omnis homo pecus.

Ho Non inficior. Sed quomodò veniam ad cognitionem mei?

Con. Verbo Dei, ibi via est per quam ambules? ibi lux per quam viam videas; ibi vita quam desideras.

Ho.

Ho. Quamdiu autē te habeo invisam, omnia spiritualia exercitia mihi gravia sunt & onerosa. Nihil propitium votisq; secundum invenio; omnia mihi nubila & tristia; fastidiosa omnia & insipida. Magnoperè igitur cupio te primùm mihi conciliare; ut lætè magis ac prosperè negotia mea succedant.

Con. Visne amabò, me tibi verè placatam habere? Ne me offendas; Quicquid contra me facies, ędificat ad gehennam. Si igitur aut timor pœnę, aut spes pręmii te moveant; si tranquillitas animę, pax *conscientiæ* tuę tecum valeant; noli me irritare; noli te laqueis peccatorum irretire. Natura mea optimè Mari assimilari potest. Nosti, si mare ollas sordes, defuncta corpora, aut quamcunque algam habeat, temulento more sævit & æstuat, conquiescere nequit, donec sordes & fæces eas, à quibus ægrè laborabat, in ripam expuet, quod furorem ejus tempestivè expiat. Eo more, Ego ipsa, *conscientia* tua, tumere soleo & turgere, surgere & sævire, donec

nec fæces peccati penitùs expuli. Nihil enim est quod me tantoperè gravat ut peccatum; cujus onere dum deprimor, nulla prorsus pace, nulla quiete fruor. Visne igitur semper lętari? Vulnera animæ, quæ peccata sunt, tempestivè sanare tuum est. Quantò magis *homo* peccata sua intelligit, tantò amplius suspirat & gemit. Lachrymæ pœnitentium sunt vinum Angelorum. Hisce lachrymis cor tuum irrigetur, ut ad cœlestia erigatur. Vis nunquam tristis esse? Benè vive, bona *conscientia* semper gaudium habet.

Ho. Omnia ista novi, sed in usum non redegi.

Con. Inutilis ea est *scientia*, à qua non refocillatur *Conscientia*. Multum ubiq, *scientiæ*; *conscientiæ* parùm. Quid verò prodest magna *scientia*, si adsit immunda *conscientia?* Non ex *scientiæ*, sed *conscientiæ* libro, judicaberis aliquando coram Dei throno. Qualis vis esse in die judicii, talis appareas in conspectu Dei. Grande volumen *conscientia*, cui omnia stylo veritatis inscripta. In die

judicii

judicii non quæretur quid legisti, sed quid fecisti; non quid dixisti, sed quàm bene vixisti.

Ho. Heu me, quid dicam, qùid faciam? Erubescenda video, nec erubesco; dolenda intueor, nec doleo.

Con. Inde est, quod me tristiorem reddis. Dolor est unicè tuus qui me lætificat. Quò enim te magis insensibilem sentio, eò magis doleo & ingemisco. Lachrymæ tuæ medelam adferunt meæ tristitiæ. Quas si interiùs emiseris, peccati veniam, animæ vitam, *conscientiæ* pacem adferes. Preterita enim mala non nocent, nisi placent. Sin te in hoc seculo peccati non pudeat, non puduisse in futuro dolebit.

Ho. Scire verùm cupio, quorsum me tantoperè discrucias? Si enim de somno meo, stimulante te, non suscitarer; placidè semper obdormirem: Te placatâ, nemo me lacesceret, nemo hisce tumultibus pacem meam infestaret.

Con. Hoc inter maxima, quæ fidei tuæ sunt tradita, credendum est.

eſt. Ille qui fecit te, fecit me inſocium propter te, ad conſolandum aut cruciandum te. Somnus peccatoris nunquam poteſt eſſe ſuavis. Ea ſomnia mala habent omina, quæ Deum non ſpectant qui creavit omnia. Ne credas te eſſe tutum, etſi viſibilem contra te non invenias teſtem. Quando corpus ſine umbra, tunc ſcilicet invenienda eſt anima ſine teſtante *conſcientia*. Sed quò me incuſas anxietatis tuæ? Ecce Spectrum, quod te & me tot perturbationibus exagitat!

Intrat Peccatum.

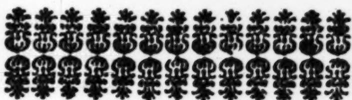
Ho. Vbinam?

Con. Secede paululùm, ſub opacioribus iis arbuſculis; Noſti enim primùm, O *Homo*, argutè teipſum abſcondere in umbraculis, cum nuditatem tuam conſpexeras; quâ conſpectâ, faciem Dei perperàm effugeres.

Ho. Meminiſſe dolet; ſed teneo & tacco. Aggredere, dum nemuſculum iſtud ingreſſurus ſum.

Exit Homo

COLL.

Coll. 4.

Colloquium Conscientiæ & Peccati.

Con.

Erquam opportunè mihi occurris.

Pec. Occurram semper, vel te invitâ.

Con. Credo certè, aut nunquam occurreres: in lares meas intrare soles, sicut aquæ in navem, umbræ ad convivium, quæ minùs invitatæ hospites sequuntur.

Pec. Quinam tamen est, qui me indignum hospitio suo judicat?

Con. Hînc te Syrenem narras; Navigantes enim in hoc mundo, pessimis incantationibus effascinare non desinis.

Pec. Obstruant aures, quò minùs audiant.

Con. O quam felices essent si hoc efficerent! Sed hamum sem-

per

per pendentem habes, quo incautos decipi⸗s. Iis enim, qui superbâ & elatâ sunt mente, alta & ardua suggeris; eos suadendo contemptum inferioribus præbere; in publicis festis primas sedes eligere; Pauperum consortiis, sese nunquam immiscere; quando multò utilius ac salubrius iis esset, sic cum inferioribus vivere, quemadmodum Superiores secum vivere vellent. Similiter, si avaros inveneris; inextinguibilem sitim habendi, sine spe fruendi, mentibus eorum immittis. Hi, quantum magis capiunt, tantum magis cupiunt; Die fatigantur laboribus, nocte intempestivis curis. Et quod omnium miserrimum est, quantò minus indigent, tantò plus appetunt. Omne enim peccatum, præcipuè illud avaritiæ senile malum, incurabilius est in sene quàm in juvene. Quando senes, quanto sunt morti vicinio res, tanto debent esse puriores. Similiter, si voluptuosis occurras; illecebras iis paratas habes. Floridos & eburneos lectulos, in quibus discumbant; flores & odores, quibus

quibus lascivientia eorum corpora demulceant; Iocos & Ludos, quib⁹ horas tardiùs properantes, otiosè transeunt; Pulchriores consortes, & lenociniis deditas, quibuscum petulantiùs se gerant. Denique, ut uno complectar, omnia, novis delyriis semper mentes hominum agitas, eosque aut non videntes, aut apertis oculis cadentes, in foveas quas iis feceris, præcipites mittis.

Pec. Vnde mihi hujus proditionis notam inuris?

Con. Quia ab homine pessimè promereris; à me verò præcipuè, quam indies torques & discrucias; ita ut pœnæ illæ, quas poetæ finxerunt quibusdam fuisse inflictas, propter vitæ impudicitiam, crudelitatem, & belluinam prorsus licentiam, si angustiis in quas ego indies redigor, ærumnis in quas ego distrahor, conferrentur, morsus essent muscæ non pœnæ, tam gravia sunt quæ tolero, nec remedium invenio dum te video.

Pec. Queruli reverâ semper sunt miseri; sed multi sunt qui miseriores se faciunt, quàm verè sunt.

Sed

Sed jamjam audiebam te asserentem, me ab homine pessimè emeritum esse; Narra, obsecro, quinam mihi primam originem dedit? Totum genus humanum fecit *Adamus* damnationis traducem: *Omnes in* Adam *peccaverunt*. Ego meiipsius artifex non fui. Fecit me, qui, ut primùm senserit te, ad arbores recessit ut præsentiam Dei effugiat, & à conspectu Dei sibi umbraculum comperiat. Ad arborem convolat, de cujus fructu si nunquam degustasset, nunquam malum perpetrasset, nunquam me creasset; Quò igitur me arguis? HOMO est, qui sibi foveam fecit. Superbivit & in seipso concupivit similem esse Deo, sed illinc similem se fecit Diabolo. Hinc lachrymæ tuæ! Hinc origo humanæ miseriæ!

Con. Diffiteri nequeo; sed magnoperè miror, quod inter agendum nunquam fatigaris.

Pec. Nunquam fatigat, quod delectat. Boni enim evitatio, mali dilectio, & voluntatis meæ depravatio, illæ sunt rotæ, à quibus currus meus circumvehitur; Auriga

riga vanitas est, quæ velociori cursu equos, cupiditates nimirum, impellit. Hînc autem est, quod infatigabilis maneo, quia multiplici varietate delectationum affici soleo. Si superbè aut fastuosè prodire cupio, parantur vestes nitidæ, novissimo more, quo spectante majorem admirationem incutiant, compositæ; Hisce exeo, nec meipsam minus admirari soleo, quàm qui me spectant. Si crapulæ indulgere quæro, deliciis statim affluo; si à mari remotior, piscibus inhio; sin mari propinquior, eas fastidio. Nil novi est, quod non delectat; Nil sumptuosum minus, quod afficit. Si choreæ, aut theatrales ludi me teneant, eò recurro, quò confertissimi cætus confluunt; nec ibi qui nimium agunt, nec qui spectant, me absente, aliquid præstare valent. In hisce enim publicis consortiis, quibus vanitas maximè arrisit, semper præsens esse desidero: nec quisquam est, qui desideriis meis minùs satisfacere postulat; cujus gratiori aspectu omnia jucunda fiunt & lætantia.

Con.

Con. Hînc colligo, *Peccatum* ſemper in operibus inventionis eſſe verſatum.

Pecc. Apprimè colligis; *Peccatum* enim ſemper prægnans, aliud ex alio gignit, ne amatoribus ſuis faſtidium pariat.

Con. Imò *Peccatum* ſecuriores, ſecuritas ſegniores facit.

Pecc. Quid ſi? Hoc leniori ſomno meos dum mulceo; eos mihi devinctiores reddo. Vmbræ meæ ſunt, & me ſequentur; Milites mei ſunt, & mihi obſequentur: Malus eſt Miles qui Imperatorem gemens ſequitur. Tantoperè enim me amant, ut tanquam boni cives pro libertate mea vindicanda vitam libentiſſimè amiſſuri ſunt. Nec gravem eum eſſe laborē ſentiunt, quem ſuſtinent, modò mihi inſerviant, aut minimum obſequium præſtant. Qui amant, aut non laborant, aut ipſum amant laborem.

Con. Nihil verò faciliùs quàm talis amor putreſcet; cum omnia blandiora ea promiſſa tua ſicut nives ante Solem, ad nihilum defluent; delectanti imò animæ

per-

pernitiem adferent.

Pec. Num pollicita mea, pollentia unicè cogitas?

Con. Cogito quidem; Eos premunt & perimunt, qui illis credunt. Hoc enim expertum habent, qui te norunt, quod, nihil infelicius felicitate Peccatorum; quod, nulla adversitas, ubi nulla iniquitas.

Pecc. Sed ostende mihi unum de mille, qui severiori huic opinioni tuæ acquiescet.

Con. Major eorum est dementia, & eversio certa.

Pec. Sed quis ista cogitat? Præsentibus frui placet, & semper placuit; futura caveat, qui timet. Satius est unam aviculam habere in manu, quàm duas in sylva. Incerta sunt quæ futura sunt, igitur negliguntur; Præsentia oculis proposita sunt, igitur appetuntur.

Con. Hînc delirant homines! Hînc voluptates fiunt *Syrenes*! Sin verò àdverterent, hanc vitam perpetuam esse pœnitentiam; quia omnia in hac ætate juvenescunt vitia. Deinde, quid tibi serviendo

viendo sunt amissuri, quid te spernendo sunt adepturi! Quàm breve momentum est quod delectat, æternum quod cruciat! Quàm brevi momento temporis amittenda est spes salutis! Quàm levi solatio perpetuus incurrendus est cruciatus! Vbi, "si omnes

Ambros. "homines nati ab *Adam* usq; ad "hodiernum diem, & omnes boni prædicatores essent, & omnes "de minutissima pœna inferni "prædicarent, illi omnes illam "minutissimam pœnam propala-

Greg. "re non possent. Nec suspicari "poterit, quid ibi cruciatibus

Aug. "deditum non fuerit. Quod, "nullus cruciatus pœnarum temporalium potest sempiternis "iniquorum cruciatibus comparari. Si ista & talia secum perpenderent, nihil te (O teterrimum hominis prodigium) horribilius, nil deformius cogitarent. Te, uti colubrem in via, evitarent; imò, si scirent Deum illud ignoscitu- rum, hominem ignoturum adhuc, propter *peccati* turpitudinem peccare dedignarentur.

Pec. Vnde istæ querelæ?

Con. Ab incursu *peccati*; cujus pessimis blanditiis, homines in feras sunt mutati; naturam exuentes propriam, & conditionem suscipientes belluinam. Quis enim, si oculos in capite habeat, non apertè videat, quomodo periclitatur castitas in delitiis, humilitas in divitiis, pietas in negotio, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam seculo?

Pec. Ista pericula me parùm tangunt.

Con. A te tamen ut proveniunt, me graviter deprimunt.

Pec. A te potius ista animi ægritudo profecta est; tenerum nimis & nauseantem stomachum habes; quæ aliis vix festucæ, tibi trabes apparent.

Con. Impubescentes ac inteneresсentes *Conscientiæ* potius foveri & fulciri, quàm frangi & flagellari meruerunt.

Pec. Age! Si tanta mollities te teneat, unde est quod illecebris meis non indulseris?

Con. Mentem quia tristiorem reddunt; Ista voluptati apertio, voluptatis est desertio; Bona

Conscientia hisce ludibriis non est allicienda: Audistine de integræ *Conscientiæ* pretio, de malæ supplicio?

Pec. Nec pretium, nec pœnam novi.

Con. Audies tandem; Magnæ divitiæ *bona Conscientia*; appellatur igitur *juge Convivium*. Nulla verò pœna gravior quàm *mala Conscientia*; quia paci perpetuum dedit repudium. Sicut enim probis probitas ipsa est præmium, ita improbis nequitia ipsa est supplicium.

Pec. Ista vitæ asperitas te nunquam lætari permittet.

Con. Absit, quod tanta sit delectatio in vitiis, quanta in virtutibus. Præmium virtutis, ipse est Deus, qui dedit ipsam: in quo gaudium meum repositum habeo; nec totius mundi voluptates, si arenulis maris essent numerosiores, mentem ab hoc gaudio amovere poterint.

Pec. Maxima felicitas hujus vitæ (aliam enim nescio) consistit in amicis, sociis, & consortiis; thesauris colligendis, voluptatibus

bus fruendis, honoribus aucupandis: sed ista ab exercitatione virtutis disjunctissima sunt.

Con. Erras; Virtutes veræ opes sunt, non divitiæ; divitiis enim servire, est Deum negare. Mundi servitium, licet Mundanis sit solatium, Sanctis semper fuit grave supplicium. Hi ad Eremum venire, summam perfectionem esse duxerunt. Cellæ & Cæli habitationem esse cognatam; omnis seculi honorem, diaboli negotium senticrunt. Hi honores mundi, tumores mundi; voluntatem Dei, voluptatem animæ summam judicârunt.

Pec. Quid mihi cum Sanctis? meæ non sunt caulæ; eorum incremento, detrimentum meo infertur imperio. Ecce, quem video, quem tyrocinio meo initiatum habeo! *Homo* est; Sanctus non est; Et inde gaudeo. Nihil enim humanum, si vitia spectes, ab eo alienum esse puto.

Intrat Homo.

Ho. O me viventium omnium miserrimum! Diutiùs sub silentio me continere nec volo, nec valeo. Siccine semper me persequeris?

Pec. Imò potius me persequeris.

Ho. Fateor, & erubesco; notitia verùm *Peccati*, quia initium est salutis, me reviviscentem sentio.

Pec. Hoc mihi parùm arridet.

Ho. Fateor, inquam, si peccavi, ego peccavi, non fatum, non fortuna, non Diabolus. Adversus me pronuntiabo, non adversus Dominum. Si te, ô *conscientia* mea, aut quemcunque alium peccati mei arguerem, canibus propriè assimilari possim, *Qui*, uti divinus *Plato* ait, *lapides jactos mordent: ipsos autem, qui læserunt, non attingunt.* Nunc tandem lachrymantibus oculis ad me redeo, cui meipsum inimicissimum feci; nec solum rediturus, sed piissimum propositum sum facturus (& proposito faveat Altissimus) me nunquam te (ô *peccatum*, humanæ salutis naufragium) dehinc admissurum; sin verò, impetu facto ingrueris, nunquam regnabis.

Con. Propositis piè susceptis

semper favebit Deus.

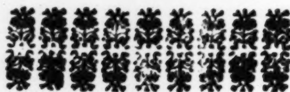
Ho. Quando etiam, à duabus partibus constare videor; *Anima* & *Corpore*; Quarum prior, si minimo vulnere afficiatur, te tanget & anget, ô Synteresis mea; novam agere vitam mecum institui; quò refocilletur *Conscientia*, renovetur anima, & tota interior lætetur familia. Quantum verò ad te attinet, ô *Caro* mea, quia tuum est attrahere *peccatum*, ebibere imò tanquam aquam; & qui peccatum peccato addit, funem nectit cum quo ligatur; Crucifigam te, ô delicatula *Philistæa*, nunquam quiesces, perferes quod horres. Sic tandem peccandi finem faciam, divinâ opitulante gratiâ, quâ subsistam.

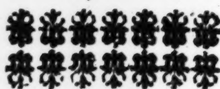
Con. Optimè proposuisti; & propositis tuis semper affulgeat Deus.

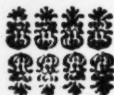
Pec. Age; si me demiseris, alios inveniam qui mihi hospitium libenter offerent. Quamdiu enim homines manent in mundo, tamdiu in eo me regnaturum esse spero.

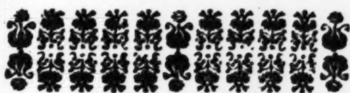
Ho. Erga me spes te fallet, si

votis meus Deus faveat. Nunc intremus mi *conscientia*, & collætemur mutuò, cum *Peccatum* nobis tam invisum discessit a convivio.

COLL. 5.

COLLOQVIVM Dei & Animæ.

Deus.

Vrge, propera amica mea, speciosa mea, & veni.

An. Quis me vocat? Quis me tot amatoriis titulis compellat?

De. Qui creando infudit, infundendo creavit, ille te invitat.

An. Creator meus!

De. Et amator tuus.

An. Verè te novi me intimè amasse, cum non pepercisti Filio tuo, ut me liberares ab inferno.

De. Et Filium, & unicum habui, & eum dedi, ne tu perires quam feci.

An. Quid ergo retribuam?

De. Vicem redde per amorem.

An. Quis tam durus est, quem non emolliat amor Dei?

De. Qui non recognoscit beneficia Dei.

An. Quid habui, quod non accepi?

De. Redde gratias, ut plurà accipias.

An. Ascendet oratio, ut descendat gratia. Tuum sit totum id quod vivo, & tota totam me tibi offero.

De. Teipsam offers, sed ubinam fructus quos profers?

An. Si dignaberis in agro tuo, corde meo, serere bonum semen, necesse est ut manu pietatis tuæ spinas prius evellas vitiorum meorum.

De. An manui meæ te liberè submittes?

An. Hîc ure, hîc seca, hîc percute, modò parces in futuro; reficiat qui fecit, corrigat qui regit.

De. Adverte, & converteris; sequere, & assequeris.

An. Nemo me erit attentior; Loquere Domine, Ancilla audit.

De.

De. Primùm, oportet te scire *Unde es? Qualis es?* & *quid* in *futuro eris.* Si mihi placeas, a quo primùm eras, nunc es, & in futuro beata eris. Eras quod non es, & tibi dedi quod es; Te præposui aliis, ut mihi præ aliis inservias. Superiora ad solatium, æqualia ad consortium, inferiora ad servitium dedi.

An. Quid ad me, quid mihi des, modò te mihi des?

De. Teipsam tibi dedi, cum nihil eras; Meipsum tibi dedi, cum nihilo pejor eras; & meipsum tibi servavi, quo beata eris.

An. ô Mysterium immensum! ô beneficium latè extensum!

De. In quo mysterio tria præcipuè sunt observanda; Misericordia Dei diligentis; meritum Christi patientis; gratia Spiritus Sancti per Evangelium vocantis. Misericordia mea te dilexit, quando te creavit, à cæteris creaturis discrevit; Meritum Christi mei te promeruit, cum miseria tua eum ad terras traxit, ubi motus misericordiâ tot indigna pro te tulit; Gratia Spiritus Sancti te

vocavit quando docuit; liberavit quando de tot periculis, terræ & mari, animæ & corpori imminentibus eripuit.

An. O si in lachrymas resoluta esses Anima, quo ista dignius agnoscas beneficia!

De. Audisti *quid eras*; & nunc perspectum tibi faciam *qualis es.* Anima est imago mentis: mens imago Dei: Deus menti præest, mens animæ, anima corpori. Ista pereleganter quidam protulit; sed dignitas tua quædam adhuc altiora privilegia, (Charismata verè regia) tibi attulit. Insignita es Dei imagine, redempta Christi sanguine, desponsata fide, dotata Spiritu, ornata virtutibus, deputata cum Angelis. Primum igitur, si quisquam a te quæreret, *Cujus est imago hæc, & inscriptio?* verè dicas, *supremi Cæsaris.* Quomodo obscurata? ærugine peccati. Quomodo restaurata? sanguine Christi. Quomodo desponsata? annulo fidei. Quomodo dotata? radio Spiritus Sancti. Quomodo ornata? virtutum flosculis. Quibuscum deputata? cum Angelis.

gelis. O beata conditio, modo in terris tua non sit consolatio! Quis enim, ni proditor fuerit, imaginem tam regalem delere audet? *Cæsaris* est. Quis animam tanto redemptam pretio, venalem peccato exhibere feret? Pretium sanguinis est. Quis tam amabilem sponsam cœlesti regi desponsatam violare quæret? Sponsa mea est. Quis internam eam lucem sibi cælitùs exhibitam offuscare cupiet? Lux Spiritus Sancti est. Quis amæniores eos virtutum flores, pretiosos vitæ odores inquinare volet? Ornatus *animæ* sunt. Quis beatiores eos socios, quorum societas promissa est Sanctis, repudiare valet? Cohortes Angelicæ sunt. Audies igitur *quid eris?* Angelica in cælis, si Sancta in terris. Semper igitur ambula, semper profice; Noli in via Dei deficere, noli retroire. In via Dei stare, retrogradi est Nam nullum medium potest esse; vel oportet te proficere vel deficere. In quo progressu, optimum est ita proficere, ut cum humilitate proficias; profectus non agnoscas,

ſcas, ne ſuperbiâ extollaris. Quicquid enim agitur perditur, ſi per humilitatem non cuſtoditur: Nam qui cæteras virtutes ſine humilitate congregat, quaſi pulverem in ventum portat. Rectè igitur definitur humilitas, *Regina virtutum, mors vitiorum, ſpeculum virginum, hoſpitium Sanctæ Trinitatis*. Nec egena poterit eſſe *anima*, cui ſemel illuxit humilitas vera. Voluntatem enim propriam frangere novit, quod divitibus rariùs contigit. Vnde eſt, quod Paupertas mentibus bonis eſſe ſolet cuſtos humilitatis: In qua fruenda, multò ſunt ditiores quam totius orbis imperatores.

An. Bone Domine, unde ſuperbirem? in plurimis meipſam invenio deficientem, in nullis ſufficientem.

Deus. Bono eſto animo; optimò ſemper proficit, qui in opinione ſua maximè deficit. Quomodo enim in me proficeres, ſi jam tibi ſufficeres? Gratia mea, quæ tibi ſufficiet, balſamum puriſſimum eſt: & ideo purum & ſolidum vas requirit. Emundetur cordis tui vaſculum

vasculum, ut infundatur gratiæ meæ balsamum. Sed ad altiora te ducam, manum mitte & accipiam. An agnoscis me ubique pręsentem?

An. Quid minus? Te in omni loco sine loco, ubique præsentem sine situ & motu, semper agnoscam.

Deus. Et omnia videntem?

An. Humillimè.

Ἔστι θεὸς ἔκδικον ὄμμα.

Cernit Deus omnia vindex.

Si in penetralibus terræ me absconderem, latebras exploraret meas lumen perspicacissimum: Et si in solitudine ædificarem, nullum tibi præclusum esset latibulum.

Deus. Et ea judicantem?

An. Maximè; Qui judicatus est injustè, judicabit totum orbem in æquitate.

Deus. Si Deum præsentem & omnia videntem & judicantem crederes, credo quod nunquam aut rarò peccares.

An. Omnes fragiles sumus, nec quenquam me fragiliorem sentio.

Deus

Deus. Quò te fragiliorem sentis, eò indies fortior evades. Sed ausculta:.Visne digna haberi hospitio meo?

An. Beata est *anima*, quę tanti hospitis potest esse hospita; Nullum enim eæ deërit præsidium, quæ te merebitur hospitem.

Deus. Mereberis certè, si me sequaris.

An. Ad crucem sequar, modò te fruar.

Deus. Auctor pietatis in cruce pendens, Testamentum condidit, singulis opera pietatis distribuens; Apostolis persecutionem, Iudæis corpus, Patri Spiritum, Virgini paranymphum, Latroni Paradisum, peccatori infernum, Christianis pœnitentibus crucem.

An. O Testamentum charitate plenum! Vnde colligo omnem salutem humanam in morte Christi esse positam.

Deus. Inde etiam colligas tuam dignitatem. Sublime est animæ pretium, quæ non nisi sanguine Christi redimi potuit. Custodiæ igitur tuæ, omnem diligentiam adhibe;

adhibe; NOVISSIMA memorare; & hanc sententiam valde salutarem semper impressam habe: Sive dormio, sive vigilo, sive aliquid aliud facio, semper illa vox NOVISSIMÆ TVBÆ sonat in auribus meis; *Surgite mortui, & venite ad judicium.*

An. O vox clara, pravis amara, Sanctis grata!

Deus. Sed, proh dolor, vox ista non citiùs emittitur, quàm amittitur; unde etiam pretiosa *animæ* dignitas prosternitur. Cadit *Asina*, & est qui sublevat; perit *Anima*, & non est qui recogitat. Mortem *corporis* omnis homo timet, mortem *animæ* pauci. Vnde autem ista animarum strages? Quia illud dimittitur, quo spreto nulla *anima* redimitur. Nil preciosius *tempore*, & heu nil hodie eo vilius invenitur: transeunt dies salutis, & nemo cogitat. De hoc momento pendet æternitas. Dum tempus igitur habes, operare bonum ad omnes. Corrige teipsam & spera indulgentiam: Nulla est culpa quæ non habeat veniam.

An.

An. Multa autem sunt in mundo, quibus adhærendo, me faciunt immundum.

Deus. Facilè contemnit omnia, qui semper cogitat se esse moriturum.

An. Sed nunquam moriar.

Deus. Mundo morieris, ut mecum vivas. Mori autem Mundo, est mundum relinquere, non relinqui à mundo. Si vis enim agere pœnitentiam, cum jam peccare non potes; & relinquere mundum, cum ulterius frui non vales: peccata te dimiserunt, non tu illa; mundana te reliquerunt, non tu ea. Non cavere periculum, dum posses, potius est tentare me, quam in me sperare. Sperando igitur timebis, timendo cavebis, cavendo tuta eris. Feres tentationes, ut suscipias consolationes. Non est victoria, ubi non fuit difficilis pugna.

An. Relinquam omnia, perferam omnia, ut te possideam qui mihi es omnia.

Deus. Relinque te, & invenies me. Christiani præludium est sui repudium. Meus non erit, qui voluntatem

luntatem suam meæ præposuit. Hîc nemo potest stare, nisi ex toto corde, se voluerit propter me humiliari. Habes in te ex me quo admonearis semper, aut mecum stare, aut ad me redire, si mota tuis affectibus imò defectibus fueris. Te da, & habebis me. Ama me, & amaberis à me.

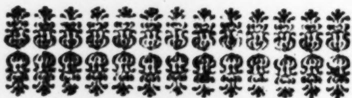
Anim. Verè te non amat, qui tecum aliquid amat quod propter te non amat. Amor transanimat in rem amatam; me totum renuncio, in meipso nihil habebo, Tuus sum totus & semper ero. Inter brachia Salvatoris mei, & vivere volo, & mori cupio. Mori autem non queo, inter brachia ejus dum dormio.

Deus. Optimè tecum est; hîc requiesce; Crux Christi, Corona Christiani. Perge in amore mei, quem si intimè ames, mille mortes citius patieris quàm me offendes; Profice in timore mei, quem si verè timeas, domui tuæ præcipies, omnia prudenter dispones, in me dulciter requiesces. Ne timeas, quia amas. Non timeat *anima* quę amat, paveat quæ non amat.

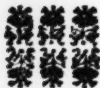
amat. Amor enim foris mittit timorem, minuit dolorem, parit honorem, & consortem facit Sanctorum.

Anim. Scribe digito tuo in pectore meo dulcem memoriam tui melliflui nominis, nulla unquam oblivione delendam. Scribe in tabulis cordis mei voluntatem tuam, nulla unquam mutatione violandam. Veni Domine; perfice quod cæpisti: & de me fiat voluntas tua, quam fecisti.

Deus. Perge; & hoc pio proposito, aliorum exemplo, vive paulisper in terris, ut perenni vita fruaris in cœlis.

COLL. 6.

Colloquium

Animæ & Civitatis Dei.

Anim.

CIvitas sancta Dei, charissima Sponsa Christi; Quæ sunt ista quæ video? Quæ Cantica, quę Organa quę audio? Quæ cantilenæ, quæ melodiæ quas ipsa profero? Quæ mella, quæ Manna gustui delectabilia sapio? Quæ gaudia sentio? Quę præmia possideo? Quam gloriosa dicta sunt de te *Civitas Dei*? Et meritò dicta sunt de te; Sicut enim lætantium omnium habitatio est in te. Hîc; ubi difficilius est dicere quid non est, quàm quid est; licet omnium linguarum transeat

transſeat facundiam, dicere quid eſt?

Civit. Nunc expertum habes, beata *Anima*, meliorem eſſe diem unam in domo Domini ſuper millia.

Anim. Verè invenio; unum diem, diem ſempiternum, cui non cedit heſternus, quem non urget craſtinus. Vbi non eſt aliquid quod non veniendo nondum ſit, & veniendo jam non ſit. Tanta eſt jucunditas lucis æternæ, ut ſi etiam non liceret ampliùs in ea manere quàm unius diei hora, propter hoc ſolum innumerabiles anni tranſactæ vitæ, pleni delitiis, & etiam cum affluentia bonorum temporalium rectò meritóque contemnerentur. Mille enim anni ante oculos tuos, tanquam dies heſternus qui præteriit.

Aug. in *Pſal.* 76.

Civit. Interea, de eo labili *Anno*, quid exiſtimas? Superiores dies anni illius jam tranſierunt, nec tenentur: futuri autem nondum venerunt. De eo fugaci *Tempore* quid cogitas? quicquid de illo præteritum eſt, jam non eſt: quicquid de illo futurum eſt, non-

nondum eſt. De illa *Die* quid ſentis? Horæ matutinæ tranſierunt, horæ futuræ nondum venerunt. De iſta *Hora* quid tenes? Momenta quædam jam tranſierunt; quæ futura ſunt, nondum venerũt. In hac terra deſiderabili nullius temporis languorem, nullum perferes laborem, nullum ſenties dolorem, ſummum accipies honorem, mutuum concipies amorem. Videbis cognoſcendo, amabis diligendo, laudabis poſſidendo. Videbis Deum ad voluntatem, habebis ad voluptatem, frueris ad jucunditatem. In æternitate vigebis, in veritate clarebis, in claritate fulgebis, in bonitate gaudebis; ſic habebis permanendi æternitatem, cognoſcendi facilitatem, requieſcendi felicitatem. Quænam enim eſt hujus Sanctę *Civitatis* felicitas, cujus Angeli Cives ſunt, Deus Pater templum, Filius ejus ſplendor, Spiritus Sanctus charitas?

Anima. O beata *Civitas*! O Sanctorum felix ſocietas!

Civit. Et de hoc felici conſortio tuo non minùs lætamur quàm

de

de nostro gaudio. Ibi enim es sita, ubi una omnium est lætitia. Nemo hîc invidet, dum bonum alterius videt. Vnusquisque nostrûm in tantum gaudet de alterius merito, sicut de suo proprio.

Anim. O me felicem, tot electis sociis, tot dilectis Civibus associari! Perquam dulce mihi fuit de hac *Civitate* in terris meditari; quanto mihi dulcius erit in ea delectari, ab ea possideri, eumq; contemplari qui Sponsus est animæ, anima animæ, princeps gloriæ?

Civit. Sed præbe manum, speciosa Soror, deducemus te ad habitacula gemmis refulgentia; in cellaria optimis vinis diffluentia; in refectoria sacris delitiis redundantia: ubi nec desiderium pœnam generat, nec satietas fastidium parit: ubi nec fastidiet qui manducat, nec deficiet quod manducabitur: ubi replebitur mens tua torrente divinæ voluptatis: inebriabitur cor tuum sobria ebrietate divini amoris. Hîc fontes sunt vivi, valles amænæ, hortorum delitiæ. Ibi cumulus fe-

felicitatis, superveniens gloria; thalamus festivitatis, superabundans lætitia. Ab hoc monte aromatum, Specula cœlestium, videbis gloriæ decorem, Sanctorum splendorem, & regiæ potestatis honorem. In hoc portu pacis, Sinu Securitatis, est requies à laboribus, pax ab hostibus, amænitas de novitate, securitas de æternitate, suavitas & dulcedo de Dei visione.

Anim. Et quis non illic habitare vehementer desideret? Et propter pacem, & propter amænitatem, & propter æternitatem, & propter Dei visionem? Cognoscendo Patris potentiam, Filii sapientiam, Spiritus Sancti benignissimam clementiam, & habendo illius Summæ Trinitatis notitiam.

Civit. Patebunt arcana divinitatis, videbitur & amabitur Deus.

An. O beata visio, videre Deum in seipso, videre in nobis, & nos in eo!

Civit. Qui est lux illuminatorum, requies exercitationum, patria redeuntium vita, viventium, &

corona vincentium.

An. O quanta eſt miſericordia Dei! Quam ineffabilis mutatio dextræ Excelſi! Heri eram in tenebris, hodie in ſplendore lucis: Herì in ore Leonis, hodie in manu Mediatoris: Herì in porta Inferni, hodie in deliciis Paradiſi: Herì in cætu ſeculi, hodie in ſinu Cæli. O ſi minimum cœleſtium gaudiorum apprimè ſcirent, qui in terris vivunt! in ſacris unicè operam navarent; ne minimum momentum, qui redimi non valet, inutilitèr tranſirent; vitæ non ſcholæ Theologi diſcerent, vivere melius quam diſputare certarent; ſummam eorum Philoſophiam ſcire Chriſtum Ieſum, & hunc crucifixum æſtimarent; oratores nõ tam politè quam ritè, limatè, quam cordatè dicere curarent: Non tam rhetoricis pollerent floribus quàm religioſis operibus. Negotiatores in mundo, ferre magis quàm inferre injuriam eligerent; optimam conſcientiam, opulentiſſimum lucrum cogitarent. Tunc bellua illa fera & intoleranda,

Tranſit regio mortuorum, venit regio vivorum.

toleranda, nempe Avaritia, non tantoperè sæviret, sed opportunè tempori, sicut tempus gratiæ, cederet. Imò, omnes omnis conditionis homines tantâ refulgerent vitæ sanctimoniâ, ut nunquam excideret ab eorum memoria: *Ite maledicti in ignem æternum. Venite benedicti, percipite regnum.* O quid potest lamentabilius & terribilius cogitari, quàm ITE? & quid delectabilius exprimi, quàm VENITE? Duæ sunt voces, quarum nihil horribilius unâ, & nihil jucundius alterâ poterit audiri. Tunc de die finali, utì de die dissolutionis; de die judiciali, utì de die reddendæ rationis; de inferno, loco horroris, lacu intolerabilis doloris; de cœlo, loco honoris, regno incomparabilis amoris intentiùs perpenderent. Residuum temporis cœlo sacrarent; residuum lampadis scrinio dicarent. Nulla dies sine linea; nulla linea sine norma. Minimam arenulam quæ per clepsydram currit, unâ saltim lachrymulâ repensarent. Omnia iis aliena esse ducerent, imò tempus

præsens, cum nihil de eo præter momentum habent. Auroram diei limen, vesperam diei examen facerent. Tunc manè corpora eorum suscitarentur, inertes somni excuterentur, lumina accenderentur, oratoria ascenderentur, & primitiæ Deo offerrentur. Tûnc morti obviam irent, suavitèr invitarent, ac blanditiis hujus fallacis vitę penitus defuncti, amittendo vitam viverent, moriendo mortem perderent, perdendo vitam invenirent. Mortem, inquam, ærumnarum requiem non cruciatum esse dicerent. Terrestribus, imò, spretis, cœlestibus fretis, in portum perpetuæ pacis attingerent. Hoc enim mundani homines maximè expertum habent, dum lachrymabilem sed inconsolabilem hanc vocem emittunt; *O mors, quàm amara est memoria tui, homini habenti pacem in substantiis suis!* Quibuscunque mundus sit domicilium, à Cœlo seculum infert exilium. Duas enim civitates faciunt duo amores; *Hierusalem* facit amor Dei; *Babyloniam* facit amor seculi.

Hieru-

Hierusalem interpretatur visio pacis; *Babylon* verò sedes confusionis. In urbem verò pacis nunquam intrabunt, qui pacem non diligunt: ô si ista cogitarent qui in terris vivunt, hîc semper viverent, & nunquam perirent.'

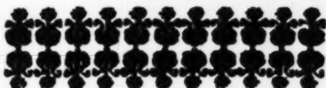
Civ. Verè te digna meditaris. Si ista enim diligenter secum discuterent Habitantes terræ, Mundo dehinc essent alieni, Deo proximi & familiares amici. Sed de bona voluntate Domini nostrum est lætari; in peccatorum conversione gaudere; terrestrium sanctorum adventum desiderare; de quibus expectamus *Civitatis* nostrę ruinas restaurari. Interim, veni dilecta *anima*, electa socia, in te beata, beatis grata! novis canticis, mutuis gaudiis, amplexibus intimis, ingrediamur locum Tabernaculi admirabilis. Nunc tui erimus socii, qui tui fuerimus ministri. Inter lilia agrorum, millia angelorum, nunc refulgeas; inter agnellos Dei recumbas: Veni, & lætare perenni fruendo pace, cœlesti luce, Dei præsentia, æternâ patriâ.'

An. O dulcedo melliflua! dulcedo miranda! quàm dulcis es in meditatione, sed dulcior in oratione, dulcissima in contemplatione, sed superdulcissima in beatitudine? Non est in toto me comprehendere te; sufficit mihi possidere te, lætari in te, laudare eum qui regit te, & constituerit me in te.

Surge qui dormis, & exurge a mortuis: & illuminabit te Christus. Ephes. 4 14.

Omne tempus nobis impensum, à nobis exigetur qualiter sit expensum. Bern.

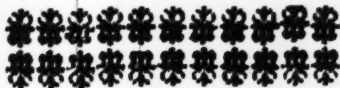
Fratres

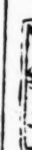

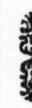
RATRES mei, si putatis aliquid tale habituros nos in illa patria, ad quam nos exhortatur *Tuba cœlestis*, & propterea vos à præsentibus abstinetis, ut illic talia copiosius recipiatis, sic estis quomodo illi qui jejunant propter epulas majores, & continent se pro majori incontinentia. *Aug. in Psal. 36.*

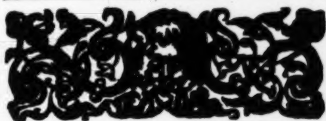
FINIS.

C
A
A
pu
ß
de
ta
te
tif

Vamplurimos fortaſſe errores in hoc MANVALI MANIPVLO *ietatis* (CHRISTIANE LECTOR) *paſsim invenies, qui ex* AVTHORIS *abſentia, ſeu* AVTOGRAPHI *obſcuritate in publicos typos ſurrepſerunt. Quos ſi candidè corrigas, Authorem tibi devinctiſſimum reddes; eumque tantæ Provinciæ molem ſubeuntem, ſuperantem imò, accumulatiſſimè compenſabis.*

